

De preventieve witwaswet voor accountants en belastingconsulenten

Dave van Moppes

Tuerlinckx Fiscale Advocaten
www.tuerlinckx.eu

Inleiding

- De organisatie van de strijd tegen het witwassen van geld en terrorisme kent een tweesporenbeleid:
 - Repressief luik (artikel 505 Sw.)
 - Preventief luik: witwassen bemoeilijken en opsporen
- Georganiseerde misdaad is grensoverschrijdend, het witwassen van gelden en financiering van terrorisme is een internationale aangelegenheid waarvan de aanpak o.a. door Europa gestuurd wordt
- Verregaande medewerking verwacht van diverse beroepen (banken, cijferberoepen, notaris, advocaten, enz...) en centrale rol voor CFI
- Toenemende graad van risico om betrokken te worden als mededader of medeplichtige in repressief luik en effectieve controle op toepassing preventief luik met bijhorende sancties
- Monsterboetes voor financiële instellingen in de VS en UK

Wettelijk kader

- Wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (= preventieve witwaswet)
- Omzetting derde Witwasrichtlijn met de wet van 18 januari 2010 (B.S. 26 januari 2010 – in werking getreden op 5 februari 2010)
- Reglementen van de drie Instituten inzake witwassen van geld en de financiering van terrorisme goedgekeurd door de respectievelijke Raden met waarde van een norm
 - IAB: 10/01/2011 en 07/02/2011
 - BIBF: 28/01/2011
 - IBR: 04/02/2011
- Omzendbrief IAB en toelichtingsnota BIBF met praktische richtlijnen
- Programmawet 29 maart 2012
- Wet van 15 juli 2013 houdende dringende bepalingen inzake fraudebestrijding
- <https://sites.google.com/site/iabwitwassing/>

Wettelijk kader

- Toekomst? EU: Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council 2013/0025 en Proposal of a Regulation of the European Parliament and of the Council on information accompanying transfers of funds 2013/0024
- Recent: Invoering nieuw fiscaal misdrijf (“ernstige fraude”) in fiscale wetboeken, preventieve witwaswet en W.Venn. Gevangenisstraf: 5 jaar

Begrip “witwassen”

- Artikel 505 Sw. (repressief):
 - “opeenvolging van handelingen waarbij illegale vermogensvoordelen door middel van één of meer transacties in het legaal circuit worden gebracht met de bedoeling de illegale oorsprong ervan te verbergen”
 - In praktijk is witwassen een autonoom misdrijf. Aan de bewijslast betreffende de illegale of misdadige herkomst is voldaan wanneer op grond van feitelijke gegevens met zekerheid elke legale herkomst van de vermogensvoordelen kan worden uitgesloten (Cass. 28 november 2006, AR P.06.1129.N, www.juridat.be.)
- Witwassen = “opeenvolging van handelingen waarbij illegale vermogensvoordelen door middel van één of meer transacties in het legaal circuit worden gebracht met de bedoeling de illegale oorsprong ervan te verbergen”
- Vb. “gestolen fiets” (misdrijf = diefstal). Welke handelingen kunnen er vervolgens worden gesteld met de gestolen fiets? Al deze handelingen (mits opzet) = witwas

Begrip “witwassen”

Toepassing Preventieve witwaswet is minder uitgebreid dan artikel 505 Sw. Herkomst van geld of activa is illegaal wanneer deze voortkomen uit:

- 1° een misdrijf dat in verband staat met:
 - terrorisme of de financiering van terrorisme;
 - georganiseerde misdaad;
 - illegale drughandel;
 - illegale handel in wapens, goederen en koopwaren met inbegrip van antipersoonsmijnen en/of submunitie;
 - handel in clandestiene werkrachten;
 - mensenhandel;
 - exploitatie van de prostitutie;
 - illegaal gebruik bij dieren van stoffen met hormonale werking of illegale handel in dergelijke stoffen;
 - Illegale handel in menselijke organen of weefsels;
 - fraude ten nadele van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen;
 - **ernstige fiscale fraude, al dan niet georganiseerd (vroeger: ernstige en georganiseerde fiscale fraude waarbij bijzonder ingewikkelde mechanismen of procédés van internationale omvang worden aangewend)**
 - verduistering door personen die een openbare functie uitoefenen en corruptie;
 - ernstige milieucriminaliteit;
 - namaak van muntstukken of bankbiljetten;
 - namaak van goederen;
 - zeeroverij.
- 2° een beursmisdrijf, het onwettig openbaar aantrekken van spaargelden of het verlenen van beleggingsdiensten, diensten van valutahandel of van geldoverdracht zonder vergunning;
- 3° een oplichting, misbruik van vertrouwen, **misbruik van vennootschapsgoederen**, een gijzeling, een diefstal of afpersing , of een **misdrijf dat verband houdt met de staat van faillissement**

Begrip “witwassen van geld”

- Wet verwijst niet naar specifieke bepalingen van het strafrecht, maar in het algemeen naar bepaalde vormen van misdadigheid, door woorden te gebruiken zoals deze in hun gewone betekenis in de omgangstaal worden gebezigd.
- Het Grondwettelijk Hof bevestigde in haar arrest nr. 10/2008 van 23 januari 2008 dat deze woorden voldoende expliciet zijn om het de ondernemingen en personen beoogd door de wet van 11 januari 1993 mogelijk te maken na te gaan of de oorsprong van het geld waarvan wordt vermoed dat het wordt witgewassen, illegaal is in de zin van de wet en dat deze dus voldoende expliciet zijn om te voldoen aan het beginsel van de voorzienbaarheid van de strafbaarstelling

Begrip ernstige fiscale fraude

- Geen wettelijke definiëring in fiscale wetboeken of strafwetboek
- Voorheen het begrip “ernstige en georganiseerde fiscale fraude”. Evenmin een wettelijke definitie.
 - “het onwettig ontwijken of een onwettige terugbetaling van belastingen, door middel van valsheid in geschrifte, gepleegd ter uitvoering van een constructie die hiervoor in het leven werd geroepen, met een opeenvolging van verrichtingen en/of de tussenkomst van een of meerdere tussenpersonen, alsook het aanwenden, op nationaal of internationaal niveau, van simulatie- of verbergingsmechanismen zoals vennootschapstructuren of juridische constructies”.
 - Klassiek vb.: btw-carrousel

Parl. Doc., Kamer, gewone zitting, 2006-2007, nr. 3058/1, blz. 51 en 52.

Begrip ernstige fiscale fraude

- Wet (artikel 28): *vermoeden dat een feit of een verrichting verband kan houden met witwassen van geld afkomstig uit ernstige fiscale fraude, al dan niet georganiseerd, brengen zij onmiddellijk schriftelijk of elektronisch dit ter kennis van de Cel voor financiële informatieverwerking, inclusief van zodra zij minstens een van de indicatoren opsporen die de Koning vastlegt bij in Ministerraad overlegd besluit*
- Indicatoren (KB) als hulpmiddel. Geven georganiseerd karakter aan (zie bijlage)
- Nota van de CFI van 8 maart 2010
 - indicatoren een bijkomend hulpmiddel om ernstige en georganiseerde fiscale fraude op te sporen.
 - Bijvoeglijke interpretatie: feit dat één van deze indicatoren voorkomt volstaat niet om automatisch aanleiding te geven tot een melding aan de CFI. (Grondwettelijk Hof in haar Arrest nr. 102 van 10 juli 2008)

Indicatoren ernstig en georganiseerde fiscale fraude

- Enkele voorbeelden van indicatoren:
 - de tussenkomst schermvennootschappen in een fiscaal paradijs of offshorecentrum of op het privé-adres van een stroman, of die atypische verrichtingen uitvoeren gelet op hun maatschappelijk doel, of die een onzeker of incoherent maatschappelijk doel hebben;
 - gebruik van vennootschappen waarin kort voor het uitvoeren van de verdachte financiële verrichtingen verscheidene statutaire wijzigingen zijn opgetreden zoals het aanduiden van een nieuwe bestuurder, de wijziging van de maatschappelijke benaming, de uitbreiding of wijziging van het maatschappelijk doel of de verplaatsing van de maatschappelijke zetel;
 - het uitvoeren van financiële verrichtingen die verdacht of atypisch zijn gelet op de gewoonlijke uitoefening van de activiteiten van de onderneming, in sectoren die zeer concurrentieel zijn of bijzonder gevoelig voor BTW-carrousel fraude, zoals bijvoorbeeld de sectoren voor computerapparatuur, voertuigen, telefonie (GSMs), textiel, hi-fi, video en electronica;
 - zeer forse stijging in een korte tijdspanne van de omzet op recent geopende bankrekening(en) die tot dan toe weinig of niet gebruikt werden, door een exponentiële toename van het aantal verrichtingen en hun omvang;

Indicatoren ernstig en georganiseerde fiscale fraude

- Enkele voorbeelden van indicatoren:
 - onregelmatigheden in de facturen die worden voorgelegd ter rechtvaardiging van de financiële verrichtingen, zoals het ontbreken van een BTW-nummer, nummer van een financiële rekening, factuurnummer, adres of data of wanneer deze gegevens niet kunnen worden verstrekt;
 - doorsluisrekeningen en de opeenvolging van meerdere verrichtingen, waaronder desgevallend zelfs beperkte opnames in contanten (afhouden van commissies), voor een omvangrijk totaal bedrag, terwijl er vaak nauwelijks enig positief saldo op de rekeningen staat;
 - internationale dimensie van de financiële verrichtingen waardoor hun economische en financiële rechtvaardiging moeilijk kan worden begrepen daar ze zich meestal beperken tot het louter transiteren van fondsen die uit het buitenland komen en er weer naar vertrekken
 - weigering cliënt of zijn onmogelijkheid om onderliggende stukken voor te leggen aangaande de herkomst van de ontvangen fondsen of voorgehouden grondslag van de betaling;
 - organiseren insolventie door de snelle verkoop van activa aan verbonden natuurlijke of rechtspersonen of aan niet-marktconforme voorwaarden;

Begrip “ernstige fiscale fraude”

- Wet van 15 juli 2013 houdende dringende bepalingen inzake fraudebestrijding
- Volgens de Memorie zal de 'ernst' van het fiscale misdrijf worden beoordeeld op basis van de "aanmaak en/of het gebruik van *valse stukken*", "het *omvangrijke bedrag* van de verrichting en het *abnormale karakter* van dit bedrag gelet op de activiteiten of het eigen vermogen van de betrokkene", alsook "het voorkomen van een van de *indicatoren* van het koninklijk besluit van 3 juni 2007".
- De mate van "organisatie" van de fraude is ook "één van de criteria van de beoordeling van de 'ernst' van het misdrijf", "zonder dat dit vereist is om als dusdanig te worden beschouwd"
- Met andere woorden, van ernstige fiscale fraude (die aanleiding geeft tot de verhoogde strafmaat, de verzwaarde bestuurdersaansprakelijkheid, enz.) kan ook wanneer deze "helemaal *niet* georganiseerd is, maar [...] bijvoorbeeld door de grote bedragen van de fraude als ernstig kan worden beschouwd".
- Praktijk financiële instellingen?

Begrip “financiering van terrorisme”

- Verstrekking of verzameling van fondsen, op welke wijze ook, rechtstreeks of onrechtstreeks, met de bedoeling of wetende dat deze geheel of gedeeltelijk zullen worden gebruikt door een terrorist of een terroristische organisatie of voor het plegen van een of meerdere terroristische daden

Disciplinaire en administratieve sancties

- IAB kan in geval van niet naleving van de verplichtingen van de Wet en het Reglement, een administratieve geldboete opleggen van 250 EUR tot 1.250.000 EUR na overtreder te hebben gehoord of minstens behoorlijk te hebben opgeroepen
- Melding aan de C.F.I. over definitieve sancties
- Staat straf (artikel 505 Sw.) of tuchtrechtelijke sanctie niet in de weg

Preventieve witwaswet

- In essentie gericht op:
 - 1) Klantenonderzoek (identificatie + verificatie)
t.a.v. cliënten, lasthebbers en uiteindelijke begunstigen
t.a.v. verrichtingen en zakelijke relaties
 - 2) Verplichting tot interne organisatie (“risk based” cliënt-acceptatiebeleid – aanstelling witwasverantwoordelijke – sensibilisering personeel)
 - 3) Meldingsverplichting aan de C.F.I. i.g.v. vermoeden van witwassen van geld of financiering van terrorisme
 - 4) Specifieke bepaling inzake contante betaling

Identificatie

Wie ?

- Cliënt die zakelijke relatie aangaat waardoor hij “gewone cliënt” wordt (artikel 7, §1, eerste lid, 1° van de Wet)
 - Wanneer met cliënt een contract wordt afgesloten ter uitvoering waarvan gedurende een (on)bepaalde termijn prestaties en/of verrichtingen zullen uitgevoerd worden of waardoor een aantal doorlopende verbintenissen ontstaan
 - Wanneer cliënt zich, zonder zoals hiervoor bedoeld contract af te sluiten, geregeld en herhaaldelijk tot dezelfde beroepsbeoefenaar wendt voor uitvoeren van prestaties en/of verrichtingen
- Wanneer cliënt buiten zakelijke relatie wenst over te gaan tot:
 - Verrichting waarvan het waarschijnlijk is dat het bedrag 10.000 euro of meer is, ongeacht of deze wordt uitgevoerd in één of meerdere verrichtingen waartussen een verband lijkt te bestaan. Vrijstelling bij < 10.000 euro tenzij vermoeden van witwassen.
- “Uiteindelijk begunstigde” (zie verder)
- Lasthebber (zie verder)

Identificatie cliënt - NP

- **Bij natuurlijke personen**
- Identificatie:
 - Naam en voornaam
 - Geboortedatum & geboorteplaats
 - In de mate van het mogelijke, woonplaats of verblijfplaats (middelenverbintenis op vlak van verificatie). Eventueel eenvoudige verklaring cliënt indien zakenrelatie of verrichting geen risico op witwassen inhoudt. Indien risico: nuttig om bijkomende maatregelen om adresgegevens te staven.

Verificatie cliënt - NP

- **Bij natuurlijke personen**
- **Verificatie:**
 - **Face-to-face** d.m.v. ID kaart/geldig paspoort (Belg), inschrijving vreemdelingenregister, verblijfsvergunning (in België gevestigde persoon van buitenlandse nationaliteit); rijbewijs, trouwboekje, paspoort, ... (buitenlandse natuurlijke persoon met woonplaats in buitenland)
 - **Op afstand** d.m.v. elektronische ID kaart; gekwalificeerd certificaat (Isabel, Verisign, Certipost, ...)
 - In alle gevallen aan de hand van bewijsstuk afkomstig van onafhankelijke of officiële bronnen voor zover cliënt laag risico op witwassen, identificatie wordt gedaan met oog op aangaan zakenrelatie en bewijsstuk pertinent en geloofwaardig is
 - Geen verplicht verificatiestuk m.b.t. woonplaats/verblijfplaats
- **Afschrift op papier of elektronische informatiedrager**

Identificatie cliënt - RP

- Bij **vennootschappen en andere rechtspersonen**
- Identificatie:
 - Benaming
 - Maatschappelijke zetel
 - Lijst bestuurders / zaakvoerders / vereffenaars
 - statutaire bepalingen omtrent bevoegdheid om rechtspersoon te verbinden
 - Lasthebber die cliënt vertegenwoordigt in zakenrelatie met beroepsbeoefenaar
 - Uiteindelijk begunstigde

Identificatie cliënt - RP

- Bij **vennootschappen en andere rechtspersonen** :
- Verificatie
 - RP naar Belgisch recht
 - Ter griffie neergelegde gecoördineerde statuten of publicatie B.S.
 - Lijst bestuurders en bekenmaking benoeming in B.S. of enig ander bewijsstuk waarvan hoedanigheid bestuurder kan worden bewezen (vb. jaarrekening neergelegd bij NBB)
 - Ander document afkomstig van betrouwbare, onafhankelijke externe bronnen in geval van laag risico op witwassen
 - ! Bestuurder die RP vertegenwoordigt (=lasthebber) moet als dusdanig worden geïdentificeerd. Indien bestuurder ook RP is, identificatie volgens regels van toepassing op RP
 - Buitenlandse RP
 - Gelijkwaardige bewijsstukken (buitenlandse kamer van koophandel)
 - Ander document afkomstig van betrouwbare, onafhankelijke externe bronnen
- Afschrift op papier of elektronische informatiedrager

Verificatie cliënt - RP

- **Bij Trusts, feitelijke verenigingen, fiducieën of andere juridische structuren zonder rechtspersoonlijkheid**
 - Bestaan, aard, nagestreefd doel en modaliteiten van beheer en vertegenwoordiging van de structuur
 - Verificatie aan de hand van alle documenten die als bewijs kunnen dienen
 - Kennisname en verificatie lijst van personen die gemachtigd zijn om beheer van deze cliënten uit te oefenen d.m.v. een bewijsstuk
 - Trust? → Trustee, settlor, protector

Identificatie & verificatie lasthebber

- Lasthebber: persoon die in naam en voor rekening NP, RP of juridische constructie, “intern” (als bestuurders, directeur, ...) of “extern” (vereffenaar, curator, ...) handelt
- Identificatie en verificatie cfr. cliënt
 - Naam, voornaam
 - In mate van mogelijke woonplaats of verblijfplaats

Identificatieverplichting

“Uiteindelijk begunstigde”

- Uiteindelijk begunstigde (UB): (1) natuurlijke persoon of personen voor wier rekening of ten voordele van wie een verrichting wordt uitgevoerd of een zakelijke relatie wordt aangegaan , of (2) die de uiteindelijke eigenaar zijn van of de uiteindelijke controle hebben over de cliënt
- Wet bepaalt in het bijzonder dat als uiteindelijke begunstigde wordt beschouwd:
 - Natuurlijke persoon of personen die de uiteindelijke eigenaar zijn van 25% van de aandelen of stemrechten van die vennootschap, of die dit percentage onrechtstreeks houden
 - Natuurlijke persoon of personen die op een andere wijze de controle hebben over het bestuur van de vennootschap (“catch-all”, artikelen 5 t/m 9 W.Venn.)
 - Indien cliënt een rechtspersoon is, met uitzondering van een vennootschap, zoals een stichting, vzw, trust, fiducie of soortgelijke juridische constructie, die gelden beheert of uitkeert:
 - Als de toekomstige begunstigden reeds werden aangewezen, de natuurlijke persoon of personen die de begunstigde zijn van 25% of meer van het vermogen van de rechtspersoon of van de juridische constructie
 - Indien niet aangewezen: de in abstracto gedefinieerde groep van personen in wier belang de rechtspersoon of juridische constructie hoofdzakelijk werd opgericht of hoofdzakelijk werkzaam is
 - Natuurlijk persoon of personen die controle hebben over 25% of meer van het vermogen van de rechtspersoon of juridische constructie

Twée maatregelen ter vergemakkelijking van identificatie UB

- Cliënt vennootschappen verschaffen nodige informatie aan notaris, betreffende de UB van de vennootschap
- Invoering artikel 515bis W.Venn.
 - Ten aanzien van Belgische (niet beursgenoteerde) naamloze vennootschappen die aandelen aan toonder of gematerialiseerde aandelen hebben uitgegeven
 - Elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die stemrechtverlenende aandelen verwerft die al dan niet het kapitaal vertegenwoordigen moet ten laatste binnen vijf werkdagen volgend op dag van verwerving aan vennootschap kennis geven van aantal effecten in bezit wanneer stemrechten verbonden aan die aandelen 25% of meer bereiken van totaal der stemrechten op ogenblik waarop verrichting zich voordoet
 - Tevens bij overdracht van effecten indien stemrechten < 25%
 - bestaande participaties rechtstreeks of onrechtstreeks van $\geq 25\%$ moesten uiterlijk op 5 augustus 2010 ter kennis zijn gebracht

Identificatie

“Uiteindelijk begunstigde”

- Identificatie:
 - Naam
 - Voornaam
 - In mate van mogelijke geboortedatum, geboorteplaats en adres

Opmerking: indien UB ook lasthebber is, dan identificatie cfr. lasthebber
- Verificatie (middelenverbintenis):
 - Beroepsbeoefenaar verifieert pertinentie en geloofwaardigheid informatie d.m.v. betrouwbare externe bronnen (vb. B.S.; Kvh, Mémorial Luxembourgeois) m.b.t. UB van een rechtspersoon
 - M.b.t. UB NP: ID kaart, paspoort,
 - Duidelijk beeld vormen van structuur van de rechtspersoon, beheersprocessen, wijze waarop eigendom op rechtspersoon wordt uitgeoefend

Klantenonderzoek ten aanzien van verrichtingen en zakelijke relaties

- Verplichting tot inwinnen van informatie aangaande het doel/voorwerp en de verwachte aard van de zakelijke relatie
- Beroepsbeoefenaar legt bestendige waakzaamheid aan de dag t.o.v. cliënten, zakelijke relatie en uitgevoerde verrichtingen en onderzoekt in voorkomend geval de oorsprong van fondsen aandachtig om zich ervan te vergewissen dat die stroken met kennis die zij hebben van hun cliënt, zijn beroepsactiviteiten en profiel
- In het bijzonder indien beroep wordt gedaan op de beroepsbeoefenaar buiten de klassieke opdracht om (vb. ontbinding vennootschappen, fusies, ...)
- Klantenonderzoek is afhankelijk van:
 - Activiteitssector cliënt
 - Geografische ligging activiteiten;
 - Risicogevoeligheid cliënt
 - Samenhang tussen activiteiten cliënt en aard van zakenrelatie / verrichting
 - Hoedanigheid betrokken personen
- Beroepsbeoefenaar is geen onderzoeker. Hij beroept zich op de hem bekende bronnen (statuten, website, externe databanken, informatie jaarrekening, ...)
- belang: In kader van strafrechtelijke sancties kan degene die op één of andere manier “wist of moest weten”, een ernstige strafrechtelijke sanctie oplopen

Klantenonderzoek ten aanzien van verrichtingen en zakelijke relaties

- Verplichting om schriftelijk verslag op te stellen telkens als blijkt dat verrichting of feit vatbaar lijkt voor witwassen van geld of financiering van terrorisme, wegens aard of ongebruikelijk karakter gelet op activiteiten van cliënt, dan wel wegens begeleidende omstandigheden of hoedanigheid betrokken personen
- Belang ? Motivering niet-melding
- Bewaringsplicht van 5 jaar

Timing identificatieverplichting

- De beroepsbeoefenaar gaat in principe slechts over tot aanknopen zakenrelatie of occasionele verrichting na klantenonderzoek (uiterlijk ondertekening opdrachtbrief);
- Gebeurt dit niet: opdracht onder opschortende voorwaarde van het bekomen van de gegevens
- Indien geen opdrachtbrief dan uiterlijk moment uitvoering opdracht wordt gestart of, indien eerder op moment van uitreiken eerste factuur voor deze opdracht
- Lasthebber: klantenonderzoek uiterlijk op moment van plan om daadwerkelijk eerste daad in naam en voor rekening van cliënt te stellen (vb. ondertekening opdrachtbrief)

Timing identificatieverplichting

- Identificatie toch mogelijk in loop van zakenrelatie? Enkel uitzonderlijke omstandigheden:
 - Zakenrelatie houdt laag risico van witwassen van geld of terrorismefinanciering in gelet op aard van relatie en hoedanigheid van betrokken personen (veronderstelt risico inschatting op basis van een acceptatie- en klantenopvolginsprocedure)
 - Identiteit van betrokken personen wordt zo snel mogelijk na eerste contact geverifieerd
 - Activiteiten die worden verricht zijn voorwerp van verhoogde waakzaamheid tot moment verificatie waarbij voor elke anomalie of onmogelijkheid tot identificatie een schriftelijk verslag wordt opgesteld

Timing identificatieverplichting

- Identificatie gedurende de zakenrelatie
 - Geen systematisch nieuw klantenonderzoek bij nieuwe opdracht zolang de informatie nog actueel is
 - Vergewissen of informatie nog actueel is en risicogevoeligheid ongewijzigd is

Risk based approach

- Risicogeoriënteerde aanpak is leidend beginsel voor uitvoering klantenonderzoek
- Verhoogd witwasrisico vereist verscherpt klantenonderzoek
- Geen unieke methodologie om cliënt bepaalde risicogevoeligheid toe te kennen
- Aanvaarding cliënt na grondig onderzoek en beslissing overeenkomstig interne procedureregels
- Indeling cliënt hoog/laag risicoprofiel
- Identificering en onderbouwing hoog risicoprofiel
- Doorlopend proces tijdens levenscyclus cliënt

Risk based approach

- Algemene verplichting tot inschatting van het risico
 - Aanbevelingen FAG/FATF (English)
 - Omzendbrief IAB
- Uitwerken van cliëntacceptatie- en opvolgingsbeleid om risico's te kunnen inschatten
- Wettelijke gevallen van verhoogd risico witwassen van geld (niet-limitatief)
 - Identificatie op afstand
 - PEP
- Risicocriteria verbonden aan land / geografisch risico;
- Risicocriteria verbonden aan cliënt;
- Risicocriteria verbonden aan dienstverlening
- Omzendbrief IAB: als één van deze criteria aanwezig is dient cliënt te worden ingedeeld als cliënt met hoog risico tenzij bijkomende informatie de beoordeling wijzigt

Verscherpt klantenonderzoek

- Bepaalde situaties die een verhoogd risico op witwassen kunnen inhouden. Wet bepaalt (geen limitatieve opsomming) twee gevallen.
- Geeft aanleiding tot verscherpt klantenonderzoek
 - cliënt niet fysiek aanwezig is bij zijn identificatie
 - cliënt/UB een “politiek prominente persoon” (PEP) of zijn directe familieleden / naaste geassocieerden

Verscherpt klantenonderzoek

- Passende maatregelen bij identificatie op afstand
 - Verificatie d.m.v. (latere Face-to-face); elektronische ID kaart; gekwalificeerd certificaat (Isabel, Verisign, Certipost, ...)
 - Eventueel bijkomende maatregelen om identificatiegegevens te staven (rijbewijs, geboortebewijs, sociale zekerheidskaart, belastingaangifte, ...);
 - toetsing aan openbare bronnen; procedure invoeren tot face to face identificatie op later tijdstip; indien van toepassing post op naam met follow-up terugkerende post

Verscherpt klantenonderzoek

- Politiek prominent persoon als cliënt / UB is elke NP die in het buitenland woont en die:
 - Staatshoofd, regeringsleider, (afgevaardigde van een) minister en staatssecretaris, parlementslid, lid van hoge gerechtelijke instanties; leden rekenkamers en directies van centrale banken; ambassadeur, hoge legerofficieren; lid van bestuursorgaan, leidinggevend of toezichthoudend orgaan overheidsbedrijven
 - Directe familieleden
 - Naast geassocieerden. Identificatie slechts vereist indien nauwe zakenrelatie van deze persoon met PPP door publiek gekend is of als beroepsbeoefenaar redenen heeft om te oordelen dat deze nauwe relatie bestaat
 - Opmerking: 4^e Anti-witwasrichtlijn zal toepassingsgebied uitbreiden naar ook binnenlandse PPP's

Verscherpt klantenonderzoek

- Verscherpt klantenonderzoek PPP heeft betrekking op:
 - Procedure om te beoordelen of cliënt, lasthebber, UB een PPP is d.m.v. betrouwbare externe bronnen of verklaring cliënt
 - Verkrijgen van toestemming persoon op “passend hiërarchisch niveau” alvorens zakenrelatie aan te gaan
 - Voortdurende waakzaamheid

Vereenvoudigd klantenonderzoek voor bepaalde cliënten / UB

- Vrijstelling Identificatie en verificatie voor volgende cliënt/UB:
 - Kredietinstelling of financiële instelling van EER-landen of FAG-lidstaten
 - Beursgenoteerde vennootschap uit EER landen
 - Belgische publieke overheidsinstanties (B-post, Belgacom, NMBS,...)
 - Europese publieke autoriteiten of instellingen
- Uitzondering vrijstelling: vermoeden van witwas
- Opmerking: vermoedelijk strenger in de toekomst (4e Anti-witwasrichtlijn)

Identificatie door derde zaakaanbrenger

- Identificatie en actualisatie cliënt/lasthebber/UB door derde zaakaanbrenger (artikel 10)
 - Ter vermijding van vertraging en inefficiëntie
 - Geen trapsgewijze identificatie
 - Wie?
 - krediet- of financiële instelling
 - Andere beroepsbeoefenaar uit EER-land met gelijkwaardige wettelijke controles en verplichtingen
 - Verantwoordelijkheid blijft !
 - Tip: vraag afschrift bewijsstuk identificatie

Actualisering klantenonderzoek

- Actualisering van de identiteitsgegevens van cliënt, lasthebbers en uiteindelijke begunstigde naargelang de risicogevoeligheid (risk-based approach)
 - Doorlopende verplichting thans expliciet in wet voorzien
 - Als blijkt dat informatie niet langer actueel is

Onmogelijkheid tot identificatie

- Principe: geen voorafgaandelijke identificatie mogelijk
→ verbod om zakelijke relatie aan te gaan / in stand te houden of verrichtingen uit te voeren (resultaatverbintenis)
 - Uiterlijk op moment ondertekening opdrachtbrief
 - Indien niet onder opschortende voorwaarde
- Nuancering: verplichting om identificatiegegevens te verifiëren en te actualiseren m.b.t. de uiteindelijke begunstigde is een middelenverbintenis. M.a.w. indien ondanks passende en geëigende maatregelen niet mogelijk om alle informatie m.b.t. uiteindelijke begunstigde te verifiëren, mag verrichting toch worden uitgevoerd of zakelijke relatie worden aangegaan/gehandhaafd

Interne organisatie

- Kantoororganisatie op vlak van:
 - Cliëntenacceptatie- en opvolgingsbeleid
 - Procedures inzake klantenonderzoek
 - Aanwijzing “compliance officer”;
 - Bewaring documenten;
 - Selectie en opleiding van personeel;
 - Kennisgeving aan CFI;
 - Documentatie

Interne organisatie

- Controle IAB ?
 - In de praktijk zal deze controle worden opgenomen in de “kwaliteitstoetsing” van de accountants- en belastingconsulentenkantoren die tegen begin 2015 volledig operationeel zou moeten zijn.
 - Controle naleving door IAB/BIBF in kader van een “gesloten vragenlijst”
 - Controle blijft mogelijk buiten kader “gesloten vragenlijst”
 - Indien geen passende reactie vragenlijst: mogelijkheid tot overmaking dossier Raad en eventueel Tuchtcommissie
 - Openbaarmaking maatregelen en administratieve geldboete mogelijk (250 tot 1.250.000 euro)
 - C.F.I. inlichten over definitieve sancties

Cliëntenacceptatie- en opvolgingsbeleid

- Reglement IAB: beroepsbeoefenaar moet aan zijn activiteiten aangepast cliëntenacceptatie- en opvolgingsbeleid uitstippelen en implementeren
- Doel: in staat stellen om bij aangaan zakenrelatie of verrichten diensten een voorafgaandelijk onderzoek te verrichten naar risico's die verbonden zijn aan profiel cliënt en aard van zakenrelatie of verrichting

Cliëntenacceptatie- en opvolgingsbeleid

- Bijzondere maatregelen kunnen bestaan uit:
 - Uitbreiding te verzamelen identificatiegegevens
 - Bevestiging hoger hiërarchisch niveau van cliëntacceptatie
 - Verbod om zakenrelatie aan te gaan met cliënten (niet limitatieve opsomming):
 - Bepaalde sectoren
 - Bepaalde landen
 - Vennootschap die verhoogd risico op witwas of terrorisme inhoudt
 - PPP
 - Vennootschappen die bepaalde grootte overschrijden

Cliëntenacceptatie- en opvolgingsbeleid

- Beleid houdt rekening met volgende elementen:
 - Verschillende risicoprofielen waaraan de beroepsbeoefenaar specifieke klantenonderzoeksmaatregelen zal koppelen
 - Criteria om cliënten in te delen naar gelang risicoprofiel
 - De te verzamelen identificatiegegevens naargelang risicoprofiel
 - Bijkomende maatregelen bij identificatie op afstand
 - Maatregelen bij onmogelijkheid tot identificatie of verificatie cliënt/lasthebber/UB
 - Criteria die kenmerkend zijn voor PPP, directe familie en naaste geassocieerden – hiërarchisch niveau binnen kantoor voor aangaan zakenrelatie PPP
 - Criteria herkomst vast te stellen kapitaal dat in kader zakenrelatie of verrichting wordt gebruikt

Aanstelling compliance officer

- Verplichting tot aanstelling één verantwoordelijke zodra binnen kantoor **minstens 10 beroepsbeoefenaars** een activiteit uitoefenen, een participatie hebben, lid zijn van een bestuursorgaan
- Verbonden kantoren: toepassing in licht van omvang van de 'structuren'
- Aanstelling is verplichting van bestuursorgaan
- Onmogelijkheid verantwoordelijke om functie uit te oefenen
 - Aanstelling plaatsvervangend verantwoordelijke / elke beroepsbeoefenaar

Aanstelling compliance officer

- Indien geen verantwoordelijke: elke beroepsbeoefenaar is zelf verantwoordelijk + onderzoek of aanstelling verantwoordelijke in licht van omvang (vb. bij wijziging omvang van het kantoor)
- Kwalificatie:
 - Beroepsbeoefenaar van passend hiërarchisch niveau
 - Passende professionele betrouwbaarheid
 - Nodige kennis Belgisch wettelijk en regelgevend kader
 - Voldoende bevoegdheden om binnen kantoor nuttige en nodige maatregelen voor te stellen en vereiste middelen vrij te maken voor uitvoering
 - Voldoende beschikbaarheid om functie effectief en autonoom uit te oefenen

Aanstelling compliance officer

- Rol: Toezien op naleving verplichtingen door beroepsbeoefenaar.
- Concreet minstens:
 - Opstellen en invoeren van procedures om toe te zien op naleving
 - Toezien op correcte toepassing
 - Vastleggen betrouwbaarheidscriteria bij aanwerving en aanstelling kantoorpersoneel
 - Analyseren en verwerken schriftelijke interne verslagen (atypische verrichtingen)
 - Opstellen jaarlijks activiteitenverslag (enkel indien verantwoordelijke aangesteld) om controle-instanties in staat te stellen om te verifiëren of de beroepsbeoefenaar en zijn kantoor de verplichtingen hebben nageleefd
 - Bewaring gedurende 5 jaar
 - Bevoorrechte contactpersoon controle instanties (IAB, CFI, ...)

Bewaringsverplichting

- 5 jaar vanaf einde zakenrelatie
 - Afschrift bewijsstukken identificatie (of referentie)
 - Verantwoording omtrent onmogelijkheid verificatie UB
 - Verantwoording vrijstelling
 - Intern schriftelijk verslag (atypische verrichting) en opvolging
 - Jaarverslag (i.g.v. compliance officer)

Procedures inzake opleiding en sensibilisering personeel

- Schriftelijke procedure om bij aanwerving en aanstelling personeel of aanstelling vertegenwoordigers na te gaan of deze blijk geven van een passende betrouwbaarheid i.f.v. risico's
- Deelname aan speciale opleidings- en sensibiliseringsprogramma's (ter informatie van IAB/BIBF kunnen voorleggen)
- Terbeschikkingstelling informatie die in staat moet stellen om kennis inzake witwas te actualiseren

Kennisgeving CFI

- Wettelijke uitzondering op beroepsgeheim
- Doel: CFI in staat stellen om te bepalen of er ernstige aanwijzingen bestaan van het witwassen van geld dat afkomstig is uit één van de door de wet beoogde vormen van ernstige criminaliteit, en/of financiering terrorisme
- Indien het geval:
 - Inschakeling O.M.
 - Instelling opsporingsonderzoek
 - Vorderingen gerechtelijk onderzoek
 - Seponeren

Kennisgeving CFI

- Totaal aantal meldingen CFI: 21.000
- Meldingen externe accountants, externe belastingconsulenten, externe erkende boekhouders, externe erkende boekhouders-fiscalisten:
 - 2010: 46
 - 2011: 52
 - 2012: 99

Kennisgeving CFI

- Melding aan de CFI
 - 1) Mogelijke melding
 - Onmogelijkheid verrichten klantenonderzoek of actualisatie
 - 2) Verplichting vermoeden te melden
 - Indien vermoeden dat feiten verband houden met witwassen of terrorisme
 - M.b.t. ernstige en georganiseerde fiscale fraude: indicatoren
 - 3) Koning kan lijst opstellen verrichtingen/feiten waarbij personen zijn gevestigd in Staat of gebied waarvan wetgeving ontoereikend wordt erkend. Tot op heden geen K.B. Wel lijst niet meewerkende landen die aanleiding geven tot verscherpt klantenonderzoek

Kennisgeving CFI

1) Uitzondering melding

- Informatie ontvangen binnen kader van beroepsuitoefening bij bepalen van de rechtspositie van hun cliënt. Juridisch advies verstrekken in deze context valt buiten meldingsplicht. Tenzij:
 - beroepsbeoefenaar zelf deelneemt aan witwasactiviteiten / terrorisme
 - Juridisch advies voor witwasdoeleinden / terrorisme verstrekt
 - Weet dat cliënt advies wenst voor deze doeleinden

Juridisch advies? GwH: *informerende van cliënt over de staat van de wetgeving die van toepassing is op zijn persoonlijk situatie of op de verrichting die hij overweegt, of hem te adviseren over de wijze waarop die verrichting binnen wettelijk kader kan worden uitgevoerd*

Kennisgeving CFI

- Procedure:
 - Beroepsbeoefenaar of in voorkomend geval compliance officer (of plaatsvervanger) is bevoegd om melding te doen
 - schriftelijk of elektronisch: formulier beschikbaar gesteld door C.F.I. (<http://www.ctif-cfi.be>)
 - Elektronische melding: ingeschreven melders melden zich aan op een beveiligde portaalsite met hun gebruikersnaam en wachtwoord en kunnen zo hun meldingen invullen.
 - Meldingsplicht blijft bestaan wanneer dezelfde verrichting of feiten reeds voorwerp uitmaken van aangifte bij gerechtelijke overheden.

Kennisgeving CFI

- Verbod cliënten of derden in kennis te stellen van feit dat inlichtingen werden verstrekt aan CFI (No Tipping off)
- Beroepsbeoefenaar mag zich inspannen cliënt af te raden deel te nemen aan illegale activiteit
- Bescherming van de melder
- Informatie uitwisseling mogelijk tussen notarissen, accountants, belastingconsulenten, bedrijfsrevisoren en advocaten in twee gevallen
 - Indien personen hun professionele activiteit uitoefenen binnen éénzelfde juridisch entiteit of binnen éénzelfde netwerk
 - Waarbij uitgewisselde informatie dezelfde cliënt en dezelfde verrichting betreft (vb. advocaten – notarissen)
- Verderzetting zakelijke relatie? Gemotiveerde goedkeuring bestuursorgaan kantoor

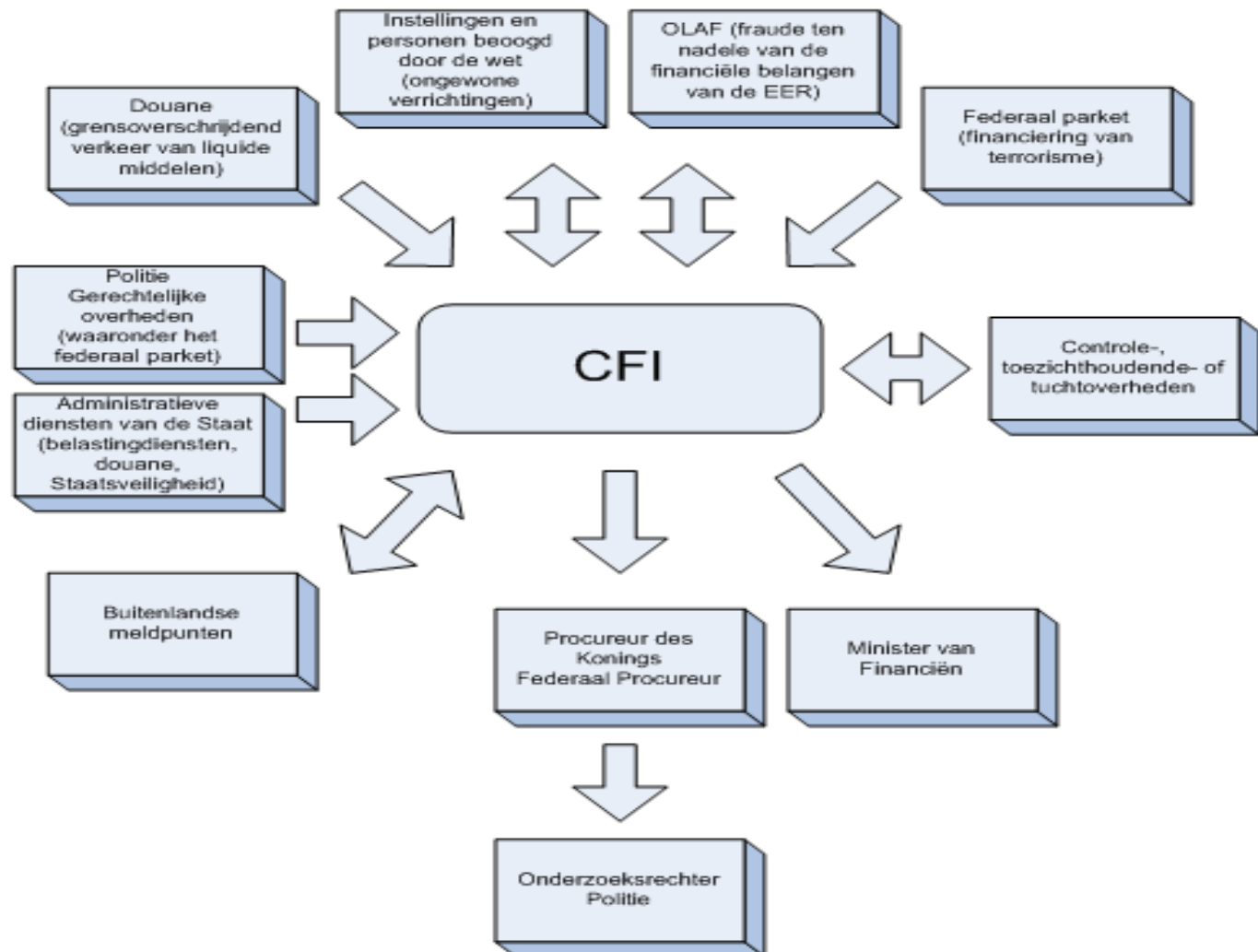
Immunititeit van de melder

- Geen enkele burgerlijke rechtsvordering, straf- of tuchtvordering mogelijk tegen de melder;
- Geen enkele professionele sanctie uitgesproken tegen beoogde ondernemingen of personen, hun werknemers of vertegenwoordigers evenals de leiding of personeelsleden wegens een te goeder trouw verstrekte inlichting aan CFI

Concrete werking CFI

- Ontvangst melding
- Ontleding van meegedeelde informatie
- CFI verrijkt deze gegevens met andere informatie die ze kan opvragen bij o.a. meldingsplichtigen, politiediensten, administratieve overheidsdiensten en gerechtelijke overheden
- Verzet tegen uitvoering verrichting in de tijd
- Doormelding aan Openbaar Ministerie indien ernstige aanwijzingen witwassen of financiering terrorisme

Concrete werking CFI

Recente ontwikkelingen

- Verbod van vereffening in contanten "verkoop door een handelaar van één of meerdere goederen ongeacht of de verkoop plaatsvindt in één verrichting of via meerdere verrichtingen waartussen een verband lijkt te bestaan" ook ten aanzien van één of meerdere dienstprestaties geleverd door een dienstverstrekker. Ook hier "ongeacht of de dienstprestatie plaatsvindt in één verrichting of via meerdere verrichtingen waartussen een verband lijkt te bestaan".
- De grens van 15.000 EUR werd in een eerste fase verlaagd naar 5.000 EUR en naar 3.000 EUR (met ingang van 1 januari 2014, tenzij bij KB een vroegere datum wordt vastgesteld).
- Op overtredingen staat een strafrechtelijke geldboete (art. 41 Witwaswet) van 250 tot 225.000 euro. Evenwel mag deze geldboete niet meer bedragen dan 10 % van de ten onrechte in contanten betaalde sommen.
- Meldingsplicht : bij inbreuken moet de "betrokken handelaar of dienstverstrekker dit onmiddellijk schriftelijk of elektronisch ter kennis brengen" van de CFI, maar deze meldingsplicht zal beperkt zijn tot nader bij KB vast te stellen "handelaren en dienstverstrekkers" (aanpassing art. 21 Witwaswet).

Recente ontwikkelingen

- Beperking aankoop onroerend goed 10% koopprijs en max. 5.000 euro en 0 EUR vanaf 1 januari 2014.
- Uitbreiding meldingsplicht naar alle ambtenaren van de administratieve diensten van de Staat, en naar de curatoren en voorlopige bewindvoerders die optreden in het kader van een faillissement, vanaf 16 april 2012
- Toevoeging handelaren in edele metalen voor gevallen waarin "handelaar in edele metalen" "één of meerdere goederen aankoopt voor een bedrag van 5.000 euro of meer" ("ongeacht of de aankoop plaatsvindt in één of meer verrichtingen of via meerdere verrichtingen waartussen een verband lijkt te bestaan"). Slechts in beperkte mate in contant mogen vereffenen; (10 % van de aankoopprijs en voor zover dat bedrag niet hoger is dan 5.000 euro).
- De gegevensuitwisseling tussen de C.F.I. de minister van Financiën zal worden uitgebreid. CFI zal voortaan Minister "ter informatie op dit gebied relevante inlichtingen bezorgen die voortvloeien uit de doormelding van het dossier" aan het parket wanneer de melding aan het parket inlichtingen bevat i.v.m. 'ernstige fiscale fraude, al dan niet georganiseerd', of een strafbaar feit dat onder de bevoegdheid van de Administratie der douane en accijnzen valt.

Tuerlinckx Fiscale Advocaten cvba

Maria-Henriëttalei 1
B-2018 Antwerpen

T. +32 3 206 21 10

F. +32 3 206 21 19

www.tuerlinckx.eu